

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Σχολή Διεθνών Σπουδών Επικοινωνίας & Πολιτισμού		
ΤΜΗΜΑ	Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών & Περιφερειακών Σπουδών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	120254	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ζ'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διεθνές Δίκαιο & Πολιτική για την Προστασία του Περιβάλλοντος		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Μάθημα ειδικού υποβάθρου, εξειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Διεθνές Δίκαιο I, II και III		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική Δυνατότητα εξετάσεων για φοιτητές ERASMUS στην Αγγλική και Γερμανική γλώσσα		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/TME226/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Γενική παρουσίαση και στόχος του μαθήματος</p> <p>Το μάθημα αποσκοπεί στην εισαγωγή των φοιτητριών και των φοιτητών στα ζητήματα του διεθνούς δικαίου και της πολιτικής για την προστασία περιβάλλοντος και στην εξοικείωσή τους με την ιδιαίτερη φύση του διεθνούς συστήματος, της πολιτικής και της διακυβέρνησης για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το μάθημα στοχεύει στη γνώση και κατανόηση των θεσμικών, οργανωτικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών και στοιχείων, των διαδικασιών, των μέσων και των εργαλείων κ.λπ. που αξιοποιούνται στο συγκεκριμένο πεδίο.</p> <p>Τα παραπάνω παρουσιάζονται και αναλύονται στο πλαίσιο του μαθήματος μέσα από την ανασκόπηση της ιστορικής συγκρότησης και εξέλιξης του διεθνούς δικαίου και της πολιτικής για την προστασία περιβάλλοντος και την εξέταση του διεθνούς συστήματος και των επιμέρους στοιχείων του. Για το σκοπό αυτό, επιχειρείται μια σύνθετη προσέγγιση από τη</p>

σκοπιά του δικαίου, της πολιτικής και της διακυβέρνησης, που φωτίζουν τις διαφορετικές πτυχές των προσπαθειών στο συγκεκριμένο πεδίο και επιδιώκουν συμπληρωματικές αναγνώσεις μια ιδιαίτερης πολιτικής και πραγματικότητας.

Παρότι στο πλαίσιο αυτό καλύπτεται ένα μεγάλο εύρος ζητημάτων που συνδέονται με το συγκεκριμένο τομέα πολιτικής, δεν επιχειρείται μια εξαντλητική ανάλυση και εμβάθυνση σε όλα τα επιμέρους πεδία και η εξέταση όλων των συναφών ζητημάτων. Αυτό θα υπερέβαινε προφανώς τις δυνατότητες, αλλά και τη στόχευση του μαθήματος. Η προσπάθεια επικεντρώνεται σε μια συστηματική παρουσίαση και εξέταση βασικών εννοιών και στοιχείων, ενώ πραγματοποιούνται και συζητούνται αναφορές σε επίκαιρες εξελίξεις, που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Σημασία του μαθήματος

Το μάθημα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μια σειρά από λόγους. Αναφέρονται ενδεικτικά:

- Η αξία της επιστημονικής ενασχόλησης με τα ζητήματα του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης, λόγω του γενικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν.
- Η σημασία της διεθνούς προστασίας του περιβάλλοντος και των προσπαθειών προαγωγής της βιώσιμης ανάπτυξης, ιδιαίτερα σε σχέση με την εμβέλεια και τις επιπτώσεις του διεθνούς δικαίου, της διεθνούς πολιτικής και της διακυβέρνησης στο διεθνές σύστημα.
- Η ανάγκη κατανόησης και συζήτησης σημαντικών επίκαιρων εξελίξεων και τάσεων στο διεθνές δίκαιο και τη διεθνή πολιτική, ιδιαίτερα σε σχέση με τις απαιτήσεις που τίθενται.
- Η επιστημονική πρόκληση που θέτουν η κατανόηση της ανάπτυξης του διεθνούς δικαίου και των διεργασιών της πολιτικής και διακυβέρνησης στο συγκεκριμένο πεδίο, αλλά και οι διεπιστημονικές απαιτήσεις σχετικά.
- Η συνάντηση διαφόρων επιστημονικών πειθαρχιών και εργαλείων στο πλαίσιο της ανάλυσης και κατανόησης της πολιτικής (νομική, πολιτική, οικονομική, διοικητική, επιστήμη κ.λπ.).
- Το πρακτικό ενδιαφέρον της ενασχόλησης και εξοικείωσης με την πολιτική για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, δεδομένων των δυνατοτήτων και των ευκαιριών που διανοίγονται σε σχέση με ενδεχόμενη επαγγελματική διέξοδο των φοιτητών σε επόμενη φάση, την αξιοποίηση ευρωπαϊκών πόρων κ.ά.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Βασικός στόχος του μαθήματος μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος να αποκτήσουν οι φοιτήτριες και οι φοιτητές έναν βασικό πυρήνα γνώσεων και ένα στέρεο θεωρητικό υπόβαθρο για την εξέλιξη και διαμόρφωση του διεθνούς δικαίου και της πολιτικής για το περιβάλλον. Επιπροσθέτως, ενθαρρύνονται να αναζητήσουν και να αξιοποιήσουν βιβλιογραφικές πηγές και επίσημα κείμενων διεθνών οργανισμών και να ενδυναμώσουν τις αναλυτικές τους ικανότητες για τον τρόπο προσέγγισης σύγχρονων ζητημάτων, όπως τα περιβαλλοντικά, ιδιαίτερα στο πλαίσιο μιας διεπιστημονικής προσέγγισης μεταξύ δικαίου και πολιτικής. Τέλος παρέχεται η δυνατότητα στις φοιτήτριες και τους φοιτητές να διαμορφώνουν κρίσεις για τα ανωτέρω θέματα και να είναι σε θέση να κοινοποιήσουν τις σχετικές πληροφορίες τόσο σε εξειδικευμένο όσο και σε μη εξειδικευμένο κοινό. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές μπορούν να αξιοποιήσουν ή/και να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στο πεδίο αυτό τις σχετικές γνώσεις τους στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης σε διεθνείς οργανισμούς ή σε φορείς της περιβαλλοντικής διοίκησης.

Το μάθημα έχει συνεπώς πολλαπλές στοχεύσεις σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα για τις φοιτήτριες και τους φοιτητές. Μεταξύ αυτών, επιγραμματικά, συγκαταλέγονται τα ακόλουθα:

- Απόκτηση γνώσης και πληροφοριών για τα ζητήματα που εμπíπτουν στο αντικείμενο του μαθήματος.
- Μεθοδική και συγκροτημένη αντιμετώπιση, ενίσχυση επιστημονικής προσέγγισης των ζητημάτων.
- Έναυσμα προβληματισμού, κατεύθυνση και, οργάνωση του στοχασμού γύρω από τα ζητήματα.
- Βάση συζήτησης στην αίθουσα/εκτός αίθουσας, ανάπτυξη κριτικής σκέψης και ικανότητας συζήτησης.
- Επισκόπηση και κατανόηση του τρόπου συγκρότησης, λειτουργίας και ανάπτυξης του διεθνούς συστήματος, της ΕΕ, της παραγωγής διεθνούς δικαίου, πολιτικής και διακυβέρνησης.
- Ανάπτυξη ικανότητα ορθής αντίληψης, ταξινόμησης και επεξεργασίας πληροφοριών για τα ζητήματα, ανάλυσης και σύνθεσης, αξιολόγησης.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

Το μάθημα έχει πολλαπλές στοχεύσεις σε σχέση με την ενίσχυση των γενικών ικανοτήτων των φοιτητριών και των φοιτητών. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οι ακόλουθες:

- Αναζήτηση, οργάνωση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών.
- Αναγωγή πληροφοριών και δεδομένων σε ένα και συγκεκριμένο συγκροτημένο γνωσιακό πλαίσιο σκέψης και ανάλυσης.
- Ελεύθερη, δημιουργική, επαγωγική και κριτική σκέψη.
- Ικανότητα μετάβασης από το γενικό στο ειδικό και αντιστρόφως.
- Επαφή με το διεθνές γίγνεσθαι.
- Ικανότητα διεπιστημονικής προσέγγισης και σκέψης και κατ' επέκταση εργασίας σε περιβάλλον διεπιστημονικών απαιτήσεων.
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον.
- Σεβασμός στην προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.
- Ικανότητα αναζήτησης υλικού, ανάλυσης, σύνθεσης και επιστημονικής αποτύπωσης, παρουσίασης συμπερασμάτων σε εξειδικευμένο, αλλά και σε ευρύ κοινό.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα πραγματοποιείται στη βάση επιμέρους θεματικών ενοτήτων για τα παραπάνω ζητήματα. Οι ενότητες συνδέονται άρρηκτα και λειτουργικά μεταξύ τους, εξυπηρετώντας τους στόχους που τίθενται.

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος αναλύονται τα περιβαλλοντικά ζητήματα, οι προκλήσεις, απειλές, αλλά και οι ευκαιρίες για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, που θέτουν τις βασικές απαιτήσεις και ταυτόχρονα το πλαίσιο για το διεθνές δίκαιο, την πολιτική και τη διακυβέρνηση. Ακολούθως αναδεικνύονται και εξετάζονται βασικές έννοιες και παράμετροι

πολιτικής και διακυβέρνησης στο διεθνές σύστημα στο εν λόγω πεδίο. Στις επόμενες ενότητες παρουσιάζεται και εξετάζεται η διεθνής προστασία του περιβάλλοντος και η προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης μέσα από την δράση των Η.Ε., στην ιστορική εξέλιξη των ζητημάτων, προκειμένου να φωτιστούν διάφορες πτυχές των ζητημάτων και του τρόπου οργάνωσης, λειτουργίας και ανάπτυξης του διεθνούς συστήματος και να εξαχθούν σχετικά συμπεράσματα.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος αναλύονται εκτενώς οι πηγές του Διεθνούς Δικαίου περιβάλλοντος με έμφαση στις πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες, καθώς και οι αρχές του εν λόγω κλάδου (αρχή πρόληψης, αρχή της προφύλαξης, αρχή της μη πρόκλησης βλάβης, αρχή της κοινής αλλά διαφοροποιημένης ευθύνης). Στην συνέχεια εξετάζονται οι διεθνείς δρώντες και θεσμοί στο πεδίο αυτό.

Μετά την ολοκλήρωση του γενικού πλαισίου εξετάζονται ορισμένες βασικές θεματικές από την πλευρά του δικαίου και της πολιτικής, όπως εν προκειμένω τα ζητήματα δικαίου και πολιτικής στο πεδίο της κλιματικής αλλαγής, του θαλασσιού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.

Ακολούθως, παρατίθενται ενδεικτικά οι θεματικές ενότητες, προκειμένου να οριοθετήσουν το πεδίο και το αντικείμενο/περιεχόμενο του μαθήματος:

1. Εισαγωγή – Η περιβαλλοντική κατάσταση στον κόσμο. Περιβαλλοντικά ζητήματα, προκλήσεις, απειλές και ευκαιρίες – Απαιτήσεις για το διεθνές δίκαιο, την πολιτική και τη διακυβέρνηση.
2. Περιβαλλοντική προστασία και βιώσιμη ανάπτυξη: Ενωσιολογικές προσεγγίσεις και πλαίσιο.
3. Θεσμική ανάπτυξη, πολιτική και διακυβέρνηση για το περιβάλλον στο διεθνές σύστημα.
4. Η διεθνής προστασία του περιβάλλοντος μέσα από την δράση των Η.Ε. (I): Από τη Συνδιάσκεψη της Στοκχόλμης στην Συνδιάσκεψη του Ρίο.
5. Η διεθνής προστασία του περιβάλλοντος μέσα από την δράση των Η.Ε. (II): Από τη Συνδιάσκεψη του Ρίο+5 στην Συνδιάσκεψη του Ρίο+20.
6. Οι πηγές του διεθνούς δικαίου του περιβάλλοντος.
7. Οι αρχές του Διεθνούς Δικαίου Περιβάλλοντος.
8. Οι διεθνείς δρώντες και θεσμοί.
9. Το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο και η πολιτική για την κλιματική αλλαγή.
10. Το κανονιστικό πλαίσιο της προστασίας του θαλασσιού περιβάλλοντος.
11. Το κανονιστικό πλαίσιο προστασίας της βιοποικιλότητας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο</p>
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p>Το μάθημα πραγματοποιείται στη βάση διαλέξεων με χρήση παρουσιάσεων PowerPoint, οι οποίες αναρτώνται εν συνεχεία στην πλατφόρμα του Πανεπιστημίου open eclass και είναι προσβάσιμες στις φοιτήτριες και τους φοιτητές κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.</p> <p>Πέραν της προσωπικής επικοινωνίας στο πλαίσιο των εβδομαδιαίων παραδόσεων, η επικοινωνία με τις φοιτήτριες και τους φοιτητές για διευκρινίσεις σχετικά με το μάθημα πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς επίσης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Πανεπιστημίου open class.</p>

	Ακόμη, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν τους διδάσκοντες κατά τις ώρες υποδοχής φοιτητών.	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	<p>Παρακολούθηση διαλέξεων και συζήτηση εντός αίθουσας</p>	<p>39 ώρες</p>
	<p>Προετοιμασία των παραδόσεων, μελέτη βασικού εγχειριδίου και προτεινόμενης βιβλιογραφίας</p>	<p>39 ώρες</p>
	<p>Μη καθοδηγούμενη μελέτη. Εκπόνηση εργασίας και προετοιμασία για εξετάσεις</p>	<p>102 ώρες</p>
	<p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p>180 ώρες</p>
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με την διαδικασία της γραπτής εξέτασης, στο πλαίσιο της οποίας εξετάζονται τόσο σε ζητήματα θεωρίας όσο και πρακτικής εφαρμογής</p> <p>Η εξέταση του μαθήματος γίνεται γραπτά χωρίς χρήση βιβλίων και σημειώσεων, στη βάση ερωτήσεων που οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να απαντήσουν.</p> <p>Οι φοιτητές ERASMUS εξετάζονται επίσης γραπτά, στη γλώσσα που επιλέγουν από τις προσφερόμενες δυνατότητες επιλογής.</p> <p>Επίσης, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να εκπονήσουν σχετική εργασία, η οποία βαθμολογείται με 1-3, σε θέματα τα οποία ανακοινώνονται στην αρχή του εξαμήνου και να συμμετάσχουν σε σχετική πρόοδο. Σε περίπτωση που οι φοιτητές περνούν την πρόοδο και εκπονούν επιτυχώς την εργασία μπορούν να απαλλαγούν από την τελική εξέταση.</p> <p>Σημειώνεται ότι ο τρόπος εξέτασης, η δυνατότητα εκπόνησης εργασιών και η διενέργεια προόδου αναγράφονται αναλυτικά στο syllabus του μαθήματος, το οποίο αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στην αρχή του εξαμήνου.</p>	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βασικό εγχειρίδιο

Τσάλτας, Γρ. (επιμ.), Περιβάλλον – Διεθνής προστασία: Πολιτική – Δίκαιο – Θεσμοί, Εκδ. Ι. Σιδέρη, Αθήνα, 2017

Προτεινόμενη ενδεικτική βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

Δούση Εμμ., Η περιβαλλοντική διακυβέρνηση σε κρίση: Ριο+20: Υποσχέσεις με αβέβαιη εφαρμογή, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2013

Δούση, Εμμ., Κλιματική αλλαγή. 1η έκδ., Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2017

Πασπάτη, Ερ., Διεθνής πολιτική και δίκαιο για την κλιματική αλλαγή: μείζονες ρυπαίνοντες και ο ρόλος τους στην εξέλιξη του διεθνούς καθεστώτος για την κλιματική αλλαγή. Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Σχολή Διεθνών Σπουδών, Επικοινωνίας και Πολιτισμού. Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών. Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών, Αθήνα, 2017
<https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/41157>

Πλατιάς Χ., Πολιτική της ΕΕ για το Περιβάλλον και τη βιώσιμη Ανάπτυξη. Ζητήματα Πολιτικής και Διακυβέρνησης, 2η αναθ. και συμπλ. εκδ., Εκδ. Ι Σιδέρης, Αθήνα, 2020

Πλατιάς Χ, 'Θεσμική Ανάπτυξη της Παγκόσμιας Κλιματικής Διακυβέρνησης: Προϋποθέσεις Αρχιτεκτονικής & Προκλήσεις για τη Διεθνή Πολιτική' στο Στέλιος Περράκης (επιμ.) Η Διεθνής Συνεργασία σε Οικουμενικό και Περιφερειακό Επίπεδο. Οι Διεθνείς Θεσμοί σε Κίνηση, Εκδ. Ι Σιδέρης, Αθήνα, 2011

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Biermann F., The future of “environmental” policy in the Anthropocene: time for a paradigm shift, *Environmental Politics*, 2020, <https://doi.org/10.1080/09644016.2020.1846958>

Biermann, F., The Anthropocene: A governance perspective, *The Anthropocene Review*, 2014, doi: 10.1177/2053019613516289

Biermann, F. and Löwbrand, E. (eds), *Anthropocene encounters: new directions in green political thinking*, CUP, 2019

Biermann, F. and Kim, R. E. (eds) *Architectures of Earth System Governance. Institutional Complexity and Structural Transformation*, CUP, 2020

Biermann, F. and P. Pattberg (Eds), *Global Environmental Governance Reconsidered*. Cambridge: MIT Press, 2012

Biermann, F. et al., Transforming Governance and Institutions for Global Sustainability: Key Insights from the Earth System Governance Project. *Current Opinion. Environmental Sustainability*, 4, 2012, pp. 51-60. doi: 10.1016/j.cosust.2012.01.014

Bodansky, D., Brunée, J. /Hey, E., *The Oxford Handbook of International Environmental Law*, Oxford University Press, 2012

Gupta, J. & Arts, K. Achieving the 1.5 °C objective: just implementation through a right to (sustainable) development approach. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 2018, doi: 10.1007/s10784-017-9376-7

Kanie, N. and Biermann, F. (eds), *Governing through goals: sustainable development goals as governance innovation*, The MIT Press, Massachusetts, 2017

Löwbrand E., Mobjörk M. and Söder R., The Anthropocene and the geo-political imagination: Re-writing Earth as political space, 4 *Earth System Governance*, 2020
<https://doi.org/10.1016/j.esg.2020.100051>

Monkelbaan, J., *Governance for the Sustainable Development Goals Exploring an Integrative Framework of Theories, Tools, and Competencies*, Springer, Singapore, 2019

Nanda Ved. P/PRING G. R, International Environmental Law and Policy in the 21st Century, 2nd edition, Martinus Nijhoff Publishers, 2012
Sands, Ph., Principles of International Environmental Law, Cambridge University Press, 4th edition, 2018

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Environmental Policy and Governance

Journal of Environmental Law

International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics

Review of European Community and International Environmental Law (RECIEL)

Sustainability

Yearbook of International Environmental Law (YIEL)

Περαιτέρω κατευθύνσεις αναφορικά με πηγές και βιβλιογραφία δίδονται στις φοιτήτριες και τους φοιτητές στο πλαίσιο του σχολιασμού των θεμάτων που προτείνονται για εργασία.